

Sopot, 12.02.2026 r.

Opinia prawna

do projektu uchwały w sprawie przeprowadzenia referendum lokalnego dotyczącego zaciągnięcia przez gminę Sopot kredytu w wysokości 27 mln złotych na remont budynku dawnej Zatoki Sztuki zlokalizowanego pod adresem Mamuszki 14

Do Wydziału Prawnego wpłynął do zaopiniowania pod względem formalno- prawnym projekt uchwały w sprawie przeprowadzenia referendum lokalnego dotyczącego zaciągnięcia przez gminę Sopot kredytu w wysokości 27 mln złotych na remont budynku dawnej Zatoki Sztuki zlokalizowanego pod adresem Mamuszki 14.

Jako podstawę prawną podjęcia uchwały podano:

Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 3, art. 4, art. 9 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1317)

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym:

W referendum lokalnym, zwanym dalej "referendum", mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego jako członkowie wspólnoty samorządowej wyrażają w drodze głosowania swoją wolę: 3) *w innych istotnych sprawach, dotyczących społecznych, gospodarczych lub kulturowych więzi łączących tę wspólnotę.*

W świetle art. 4 w/w ustawy referendum przeprowadza się m.in. z inicjatywy organu stanowiącego danej jednostki samorządu terytorialnego

Zgodnie z art. 9 ust. 1 w/w aktu prawnego *Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje uchwałę w sprawie przeprowadzenia referendum bezwzględną większością głosów swojego ustawowego składu, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 1c.*

Zgodnie z art. art. 10. ust. 1 w/w ustawy: *Uchwała organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego w sprawie przeprowadzenia referendum podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym, przy czym uchwała rady gminy podlega ponadto bezzwłocznemu rozplakatowaniu lub ogłoszeniu w inny sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.*

I.

W pierwszej kolejności wskazać należy Rada Miasta Sopotu w dniu 15.01.2026 r. podjęła uchwałę NR XIX/239/2026 w sprawie zaciągnięcia długoterminowego zobowiązania, które będzie wynikać z pożyczki udzielanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zieloną transformację miast ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, w paragrafie pierwszym ust. 1 przedmiotowej uchwały wskazano: *Postanawia się zaciągnąć w 2026 r. długoterminowe zobowiązanie, które będzie wynikać z pożyczki udzielanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zieloną transformację miast ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności w wysokości 27 000 000,00 zł (słownie: dwadzieścia siedem milionów złotych) na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu w roku 2026 w związku z realizacją inwestycji obejmującej kompleksową modernizację budynku przy Al. Franciszka Mamuszki 14 w Sopocie*

Podjęcie uchwały w sprawie przeprowadzenia referendum gminnego nie wstrzymuje z mocy prawa wykonywania innych uchwał, których wykonanie należy do organu wykonawczego – prezydenta miasta.

Tym samym, może zaistnieć sytuacja, że do czasu przeprowadzenia referendum sprawa związana z zaciągnięciem długoterminowego zobowiązania, które będzie wynikać z pożyczki udzielanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zieloną transformację miast ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności w wysokości 27 000 000,00 zł (słownie: dwadzieścia siedem milionów złotych) na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu w roku 2026 w związku z realizacją inwestycji obejmującej kompleksową modernizację budynku przy Al. Franciszka Mamuszki 14 w Sopocie zostanie zrealizowana tj. umowa pożyczki zostanie zawarta. Nadto mogą być już podjęte dalsze czynności związane z realizacją inwestycji obejmującej kompleksową modernizację budynku przy ul. Mamuszki 14, w tym w oparciu o przepisy ustawy prawo zamówień publicznych (m.in. ogłoszony przetarg na wyłonienie wykonawcy).

Ponadto zasada bezpośredniego wyrażania woli przez mieszkańców nie może prowadzić do zniesienia instytucji przesądzających o funkcjonowaniu demokracji pośredniej na poziomie lokalnym, a tym samym nie może prowadzić do zniesienia zadań i obowiązków oraz kompetencji organów stanowiących i wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, zwłaszcza tam, gdzie w grę wchodzi ich wyłączność kompetencyjna.

Do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych gminy przekraczających zakres zwykłego zarządu, dotyczących zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów (art. 18 ust. 2 pkt 9 lit c ustawy o samorządzie gminnym).

Natomiast za prawidłową gospodarkę finansową gminy odpowiada wójt (art. 60 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym) , on też wykonuje budżet (art. 30 ust.1, 30 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, oraz art. 247 ust. 1 ustawy o finansach publicznych).

Stąd wątpliwości opiniującego budzi, czy przedmiotem referendum może być kwestia zaciągnięcia przez gminę Sopot kredytu w wysokości 27 mln złotych na remont budynku dawnej Zatoki Sztuki zlokalizowanego pod adresem Mamuszki 14, z przyczyn, o których mowa powyżej.

Mając na uwadze powyższe istnieje ryzyko, że organ nadzoru może w trybie nadzorczym zakwestionować *uchwałę w sprawie przeprowadzenia referendum lokalnego dotyczącego zaciągnięcia przez gminę Sopot kredytu w wysokości 27 mln złotych na remont budynku dawnej Zatoki Sztuki zlokalizowanego pod adresem Mamuszki 14* z uwagi na sprawę, która ma być jego przedmiotem, uznając, że dana sprawa nie należy do kategorii spraw rozstrzyganych w drodze referendum lokalnego.

Zgodnie z art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym: *Uchwała lub zarządzenie organu gminy sprzeczne z prawem są nieważne. O nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia, w trybie określonym w art. 90*

Użyte w art. 91 ust. 1 pojęcie sprzeczności jest nieostre. Nie budzi wątpliwości teza, że pojęcie sprzeczności z prawem w rozumieniu art. 91 ust. 1 obejmuje sprzeczność postanowień uchwały

z jakimkolwiek aktem prawa powszechnie obowiązującego. Przez sprzeczność taką należy rozumieć niezgodność z aktami prawa powszechnie obowiązującego, a więc Konstytucją RP, ustawami, aktami wykonawczymi oraz powszechnie obowiązującymi aktami prawa miejscowego.

II.

Wskazuję, również że z treści uchwały Rady Miasta Sopotu z dnia 15.01.2026 r. NR XIX/239/2026 wynika, że pozyskiwania kwota 27 mln złotych ma pochodzić z pożyczki.

W projekcie uchwały w sprawie przeprowadzenia referendum lokalnego mowa jest o kredycie. Stąd zapisy zawarte w projekcie uchwały mogą wprowadzać w błąd, co do faktycznej formy finansowania.

Ponadto zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o referendum lokalnym uchwała, w sprawie przeprowadzenia referendum zawiera m.in. : termin przeprowadzenia referendum;

W świetle art. 10 ust. 2 w/w ustawy 2. *Referendum przeprowadza się w dzień wolny od pracy, najpóźniej w 50 dniu od dnia opublikowania uchwały w wojewódzkim dzienniku urzędowym, z zastrzeżeniem ust. 3.*

Mimo, że w czasie podejmowania uchwały przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego termin opublikowania uchwały przez wojewodę nie jest znany, to jednak wyznaczenie terminu przeprowadzenia referendum na dzień 14 czerwca 2026 r. wskazuje na zbyt duży „zapas” czasowy, co może skutkować wyznaczeniem go z uchybieniem postanowień art. 10 ust. 2 w/w ustawy.

Dodatkowo podany w podstawie prawnej projektu uchwały publikator ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym jest nieaktualny, istnieje późniejszy tekst jednolity, a mianowicie tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 472.

RADCA PRAWNY
Marlena Muzińska
Marlena Muzińska